

Dr hab. n. med. Dominik Stodulski

Gdańsk, 15.11.2023 r.

Katedra i Klinika Otolaryngologii

Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego

Uniwersyteckie Centrum Kliniczne

Ul. Smoluchowskiego 17

80-214 Gdańsk

Recenzja rozprawy na stopień doktora nauk medycznych lekarz Aleksandry Kwaśniewskiej
**„Ocena częstości występowania objawów otolaryngologicznych, ogólnych oraz miana przeciwciał
anty-SARS-CoV-2 w przebiegu infekcji COVID-19”**

Przedstawiona do recenzji praca obejmuje spójny tematycznie cykl trzech publikacji, w których Doktorantka jest kolejno pierwszym, trzecim i drugim autorem. Wszystkie artykuły zostały opublikowane w pismach recenzowanych, z czego dwie prace w czasopismach z listy filadelfijskiej (*Journal of Clinical Medicine* i *Journal of Medical Virology*), a trzecia w *Polskim Przeglądzie Otorynolaryngologicznym*. Sumaryczna punktacja cyklu wyniosła: IF= 25,657 oraz MNiSW=280.

W skład dorobku będącego podstawą do ubiegania się o stopień doktora i będącego przedmiotem rozprawy doktorskiej znajdują się następujące publikacje:

Kwaśniewska A, Kwaśniewski K, Skorek A, Tretiakow D, Jaźwińska-Curyłło A, Burduk P. Correlation of ENT Symptoms with Age, Sex, and Anti-SARS-CoV-2 Antibody Titer in Plasma. *J Clin Med*. 2023 Jan 12;12(2):610. doi: 10.3390/jcm12020610.

MNiSW: 140, IF: 4,964

Skorek A, Jaźwińska-Curyłło A, **Romanowicz A**, Kwaśniewski K, Narożny W, Tretiakow D. Assessment of anti-SARS-CoV-2 antibodies level in convalescents plasma. *J Med Virol*. 2022 Mar;94(3):1130-1137. doi: 10.1002/jmv.27433.

MNiSW: 70, IF: 20,693

Beldzińska K, **Romanowicz A**, Kwaśniewski K, Jaźwińska-Curyło A, Tretiakow D, Skorek A.

COVID-19 symptoms in the Pomeranian region. Pol Otorhino Rev 2021; 10(4): 9-14.
doi:10.5604/01.3001.005.6421.

MNiSW: 70

Mimo, że w maju 2023 roku Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) ogłosiła koniec pandemii COVID-19, a w Polsce 31 lipca tego samego roku zniesiono stan zagrożenia epidemicznego, nie oznacza to końca zachorowań na tę chorobę. Dlatego uważam, że tematyka COVID-19, którą podjęła się lekarka Aleksandra Kwaśniewska w swoich pracach składających się na rozprawę doktorską jest wciąż aktualna. Przebieg pandemii COVID-19 był zmienny, co wiązało się głównie z mutacjami SARS-CoV-2 a także podjętymi działaniami sanitarnymi i ostatecznie wprowadzeniem w grudniu 2020 roku szczepień przeciwko tej chorobie. Wyniki badań, które przeprowadziła Doktorantka trudno nazwać przełomowymi, ale na pewno przyczyniły się do lepszego poznania COVID-19 i miały dużą wartość podczas trwania pandemii.

We wstępie Doktorantka omówiła historię pandemii COVID-19, działania zalecane przez WHO zapobiegające transmisji wirusa wywołującego tę chorobę, a przede wszystkim jej symptomatologię. Ponadto przedstawiła problem korelacji objawów z mianem przeciwciał anti-SARS-CoV-2.

Celem przeprowadzonych badań było ustalenie najczęstszych objawów otolaryngologicznych w przebiegu COVID-19 na obszarze województwa pomorskiego, z uwzględnieniem wieku i płci, ponadto ocena miana przeciwciał anti-SARS-CoV-2 i ich korelacji z ciężkością tej choroby i objawami otolaryngologicznymi w jej przebiegu, a także wyłonienie najlepszych dawców osocza spośród ozdrowieńców COVID-19.

W pierwszej pracy oryginalnej Doktorantka oceniła korelacje objawów otolaryngologicznych w przebiegu COVID-19 z wiekiem, płcią i poziomem przeciwciał anti-SARS-CoV-2 w surowicy 346 ozdrowieńców - dawców krwi. Badanie wykazało, że najczęstszymi objawami były zaburzenia węchu i smaku, suchy kaszel, ból gardła oraz duszność. Rzadszymi objawami otolaryngologicznymi były układowe i nieukładowe zawroty głowy, szumy uszne, nagła lub postępująca utrata słuchu. Zaburzenia węchu i smaku występowały u młodszych chorych i związane były z niższym poziomem przeciwciał, natomiast kaszel, duszność i nieukładowe zawroty głowy z ich wyższym mianem. Nie zaobserwowano związku pomiędzy płcią i objawami otolaryngologicznymi.

W drugiej publikacji z cyklu wykazano, że miano przeciwciał przeciw-SARS-CoV-2 narasta w czasie od zakończenia infekcji i jest najwyższe u osób ≥ 39 roku życia, które przeszły ciężką postać COVID-19. Osoby te stanowiły najlepszą grupę potencjalnych dawców osocza.

W trzeciej pracy opublikowano wyniki badania ankietowego dotyczących objawów ogólnych i otolaryngologicznych, przeprowadzonego na dużej grupie 751 ozdrowieńców COVID-19 z terenu województwa pomorskiego, podczas pierwszego roku pandemii. Wykazano, że choroba ta cechowała się szerokim spektrum objawów, spośród których najczęstszymi były zmęczenie, utrata węchu i smaku oraz bóle mięśniowo-stawowe. Zmęczenie występowało częściej u kobiet, natomiast objawy otolaryngologiczne (ból gardła, zawroty głowy) u mężczyzn.

Metodologia i wartość merytoryczna przedstawionych wyżej prac została pozytywnie oceniona przez recenzentów w procesie publikacyjnym. Wyciągnięte przez Doktorantkę wnioski w pełni odpowiadają postawionym celom. Pewne wątpliwości budzi jedynie podobieństwo i powtarzanie się wyników w trzech załączonych publikacjach, jednakże po upływie ponad 3 lat od rozpoczęcia pandemii COVID-19 właśnie dzięki takim tysiącom pracom-cegiełkom nasza wiedza o tej chorobie jest na obecnym poziomie.

Podsumowując, oceniam cykl prac składających się na rozprawę doktorską lekarz Aleksandry Kwaśniewskiej pozytywnie. Opublikowane prace, zwłaszcza oryginalne w renomowanych czasopismach o wysokim współczynniku oddziaływania, świadczą o wysokiej wartości przeprowadzonych badań i pokazują, że Doktorantka jest osobą dojrzałą naukowo, posiadającą umiejętność zaplanowania, przeprowadzenia i zaprezentowania wyników swoich badań.

Przedłożona mi do recenzji rozprawa w pełni spełnia wymogi określone w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1668 ze zm.).

W związku z powyższym przedkładam Wysokiej Radzie Dyscypliny Nauk Medycznych *Collegium Medicum* im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy wniosek o dopuszczenie lekarz Aleksandry Kwaśniewskiej do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Dominik Adulski